

SCURT PROGRAM AL VIZIUNII DE ACTIVITATE ÎN CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Puica Viorica, judecător,
Judecătoria Chișinău, sediul
Central

Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței Justiției și administrator al sistemului judiciar, care prin activitatea sa participă la realizarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat.

Membrul Consiliului Superior al Magistraturii implică o responsabilitate enormă și o onoare deosebită, încredințată prin votul colegilor săi.

Actualmente, responsabilitatea unui membru al CSM ar trebui să fie la un nivel sporit deoarece justiția din Republica Moldova parcurge o perioadă dificilă, într-o societate în care totul se contestă, neîncrederea din partea cetățenilor fiind sub orice limită.

Stimați colegi, sunt un apărător al independenței Justiției și consider că dispun de suficiente capacități care îmi vor ajuta să contribui la promovarea valorilor specifice unui stat democratic și edificarea statului de drept, prin realizarea sarcinilor puse în fața CSM, asigurând un echilibru între independența judiciară și responsabilitate.

În continuare, îmi propun obiectivele pe care le voi avea în vedere, în cazul în care îmi veți acorda votul D-voastră.

1. Consiliului Superior al Magistraturii - un organ care să garanteze efectiv independența sistemului judiciar.

CSM ar trebui să se transforme într-un organ care să consolideze sistemul judecătoresc, prin garantarea efectivă a independenței puterii judecătorești și a judecătorilor, promovarea funcționării eficiente a justiției, apărarea și promovarea judecătorilor onești, profesioniști și cu probitate morală, excluderea justiției selective.

Independența sistemului judiciar garantează independența individuală a judecătorilor, fiind o garanție împotriva presiunilor exterioare în luarea deciziilor. Un judecător căruia îi este frică să emită o hotărâre, în baza legii și materialului probatoriu, este un judecător periculos. CSM ar trebuie să reprezinte o garanție care diminuează riscul abuzurilor, acțiunilor arbitrare, precum și al acuzațiilor false împotriva judecătorului de către persoane interesate.

Îmi propun, prin activitatea mea în CSM:

- să contribui activ la înlăturarea riscului destabilizării echilibrului și

funcționalității sistemului judiciar, ca urmare a intensificării atacurilor publice vizând statutul judecătorului și situațiile discriminatorii legate de salarizarea și pensiile judecătorilor, personalului auxiliar, limitarea și excluderea înlesnirilor stabilite prin lege;

- să îmbunătățesc motivația hotărârilor. În cazul hotărârilor de ridicare sau nu a imunității judecătorului, CSM, are obligația să analizeze și aprecieze materialul prezentat de procuror în vederea constatării faptului dacă s-au respectat condițiile și circumstanțele prevăzute de CPP. Această activitate implică o examinare factologică a materialelor prezentate, cu obligația să motiveze hotărârea sa astfel încât să se depășească orice suspiciune de arbitrar, ținând cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz aparte, fără a se limita la formulări generale și abstracte. O hotărâre nemotivată creează aparența lipsei calității sau că hotărârea este influențată de motive ascunse;

- lichidarea tuturor pârghiilor care ar intimida judecătorii și a le știrbi din libertatea de a concluziona și a emite hotărâri conform legii;

- anularea practicii defectuoase de a concedia judecătorești în baza avizelor consultative a Serviciului de Informații și Securitate. Conceptul de „incompatibilitate” dincolo de înțelesul obișnuit trebuie să ofere garanții substanțiale împotriva arbitrariului și descriminării;

- analiza permanentă de către CSJ, și/sau de către judecătorii din țările Uniunii Europene a dosarelor cu arestați, a dosarelor în care cel puțin o instanță de judecată a emis o sentință de achitare (în cadrul seminarelor de instruire continuă a judecătorilor și procurorilor), în scopul de a contribui la ridicarea calității activității de urmărire penală, a actului justiției și a unificării practicii judiciare;

- să iau atitudine fermă, atât la nivel intern cât și în cadrul relațiilor instituționale cu organisme europene similare, să am reacții publice la orice încălcare a independenței justiției de către reprezentanții celorlalte puteri;

- regimul de lucru al judecătorului trebuie să fie unul flexibil, având în vedere caracterul intelectual al muncii acestuia, totodată cu organizarea activității instanței astfel, încât să nu fie afectat accesul cetățeanului la justiție (de exemplu, extinderea cauzelor care urmează a fi examinate în zilele de serviciu). Consider că obligarea de către unii președinți de instanță, prin ordin, a judecătorilor să indice în registru la ce oră sosesc la serviciu și la ce oră pleacă, constituie o desconsiderare vădită a statutului judecătorului și o atentate la independența acestuia;

- CSM nu ar trebui să fie pasiv la atacurile împotriva sistemului judiciar din partea persoanelor de înalt rang, reprezentanților mass-media, dar să aibă reacții publice ferme, inclusiv în cazul în care reprezentanți ai autorităților publice fac declarații prin care se pun la îndoială hotărâri judecătorești definitive sau irevocabile și prin care se denigrează întregul corp profesional al judecătorilor;

- să contribuie la modificarea cadrului legislativ pentru a împiedica discreditarea hotărârilor judecătorești sau care ar pune presiune pe judecători.

Reținând faptul că CSM urmează să asigure un echilibru între independență și responsabilitatea judecătorilor, legislația ar trebui modificată astfel încât CSM și organele subordonate să fie accesibile persoanelor interesate, în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raport cu justițiabilul, dar să nu poată pune în discuție soluțiile pronunțate prin hotărârile care sunt supuse căilor de atac. Soluția dată de un judecător într-o cauză nu poate fi analizată decât în cadrul căilor de atac și nu în cadrul procedurilor privind conduita necorespunzătoare a unui judecător, indiferent dacă abaterea este prevăzută de Codul de etică, constituie o abatere disciplinară sau chiar o infracțiune;

- CSM ar trebui să aibă comunicare transparentă cu legislativul, executivul, cu reprezentanții societății civile și mass-media;

- pledez pentru ca CSM să aibă un rol mai activ și complex în elaborarea avizelor pentru proiectele de lege ce vizează activitatea sistemului judiciar, cariera și formarea profesională a judecătorilor, solicitând Ministerului Justiției și altor organe respectarea unui termen mai real, necesar pentru consultări eficiente cu judecătorii și Asociația judecătorilor;

- sunt de părerea că membrii CSM permanent trebuie să comunice cu magistrații din țară, organizând vizite de lucru în teritoriu după un program prealabil și cunoscut de membri și judecători, întocmind rapoarte ale acestor vizite, interesându-se permanent de problemele cu care se confruntă magistrații. În cazul stabilirii problemelor, să acționeze prompt cu implicarea tuturor organelor abilitate în rezolvarea acestor probleme.

În prezent, consider că preocuparea de prim plan a CSM trebuie să fie asigurarea garanțiilor referitoare la statutul judecătorului pentru a asigura un sistem judecătoresc eficient, integru și independent. Un sistem judiciar insuficient dotat din punct de vedere al resurselor umane, atât în ceea ce privește numărul de judecători cât și personalul auxiliar, condițiile de muncă, nu poate fi un sistem care să asigure un act de justiție eficient.

În contextul migrațiunii masive, salariile mici pentru personalul auxiliar, instanțele judecătorești și judecătorii, se confruntă cu o mare problemă – lipsa asistenților, grefierilor, translatorilor, specialiștilor în cancelarii. Respectiv, CSM urmează să întreprindă măsuri urgente, prin elaborarea unei strategii de recrutare a acestor categorii de personal, de instituire a unui fond de rezervă cu posturi de grefier, asistenți pentru ocuparea funcției pe perioada postului temporar liber, de modificare a statutului, întreprinderea măsurilor pentru acordarea unor salarii care să corespundă responsabilităților.

Ca garant al independenței justiției, Consiliul Superior al Magistraturii are obligația de a întreprinde toate demersurile legale și instituționale pentru ca

dreptul de acces liber la justiție, drept fundamental prevăzut în Constituție, să devină efectiv și nu unul iluzoriu.

2. Calitatea actului justiției.

Preocuparea CSM ar trebui să se îndrepte spre creșterea calității actului de justiție. Acest obiectiv urmează a fi realizat prin:

- verificarea respectării termenului rezonabil de examinare a cauzelor, și înlăturarea tuturor impedimentelor, problemelor care duc la încălcarea termenelor. În calitatea mea de judecător, am constatat că derularea procesului o perioadă mai îndelungată este condiționată, de cele mai multe ori, de împrejurări obiective care nu depind de magistrat și nu-i pot fi imputabile;

- redactarea hotărârilor judecătorești, în termeni legali, și înlăturarea cauzelor care duc la aceste deficiențe;

- realizarea atribuției de bază a CSJ – unificarea practicii judiciare și aducerea la cunoștința judecătorilor, cu celeritate, a schimbărilor de practică, a soluțiilor pe probleme de drept care erau soluționate diferit de către instanțele judecătorești;

- degrevarea judecătorului de toate activitățile care nu țin efectiv de înfăptuirea justiției, prin aceasta subînțelegându-se doar studierea dosarelor, consultarea legislației pertinente, a doctrinei și jurisprudenței, participarea la ședințele de judecată, deliberarea și motivarea hotărârilor.

Toate aceste acțiuni urmează a fi analizate ținându-se cont de volumul de lucru din instanțele de judecată, condițiile în care activează judecătorii, dacă judecătorul este asistat de grefier și asistent, așa cum prevede legea, inclusiv termenii pentru executarea comisiilor rogatorii, efectuării expertizelor, asigurării participanților cu traducători, pentru a nu admite sancțiunea unui judecător din motive neimputabile lui.

- CSM ar trebui să întreprindă toate măsurile pentru a asigura judecătorilor o pregătire privind materiile non-juridice de comunicare, legate de depășirea traumei psihologice, de profilaxia sindromului arderii profesionale, pregătirea personalului instanțelor pentru a degreva judecătorii de sarcinile administrative și tehnice și a le permite să se concentreze asupra aspectului intelectual al luării deciziei;

- CSM ar trebui să analizeze riscurile și consecințele negative a stărilor de stres, la care sunt supuși judecătorii, și care acționează asupra sănătății somatice a magistraților, inclusiv găsirea mijloacelor financiare și elaborarea unor modalități de reabilitare a sănătății judecătorilor.

Consider că am aptitudini, competență și experiență acumulată, prin activitate consecventă, analiză și sinteză a activității instanțelor judecătorești să scot în vileag deficiențele obiective care influențează calitatea actului justiției și

a le aduce insistent, transparent la cunoștința judecătorilor și reprezentanților celorlalte două puteri pentru a cere înlăturarea lor.

3. Responsabilitate și bună credință în îndeplinirea atribuțiilor de membru al CSM.

Membrii Consiliului Superior al Magistraturii trebuie să-și îndeplinească atribuțiile stabilite prin Constituție și Lege, cu maximă responsabilitate și cu bună credință.

Consider că persoanele care candidează la funcția de membru al CSM trebuie să conștientizeze că munca depusă în această calitate va fi cu mult mai dificilă și mai responsabilă. CSM ar trebui să dea dovadă de curaj, de cel mai înalt grad de transparență față de judecători și societate, prin dezvoltarea unor proceduri prestabilite și prin hotărâri motivate, pentru a nu lăsa loc pentru suspiciuni, asigurând astfel creșterea autorității acestei instituții importante în stat.

Interesele de grup, orgoliile și motivele străine bunei funcționări a justiției nu au ce căuta în activitatea CSM.

Am convingerea că pe perioada mandatului în CSM, membrii nu ar trebui să solicite promovări și să se promoveze unul pe altul, dar să muncească în interesul sistemului judiciar și a judecătorilor care fac parte din el.

CSM ar trebui să fie alcătuit dintr-un contingent, care să poată să convingă celelalte două puteri: legislativă și executivă să perceapă și să trateze justiția ca o prioritate națională și dincolo de nivelul declarațiilor, prin alocații bugetare adecvate și salarizare adecvată a judecătorilor, personalului auxiliar.

Sistemul judecătoresc are nevoie de un CSM cu oameni care gândesc și acționează într-o manieră progresivă.

Sunt convinsă ca consolidarea democrației și edificării unui stat de drept depinde, în cea mai mare parte, de profesionalismul, integritatea judecătorilor și membrilor CSM din acest stat.

4. Îmbunătățirea cadrului-normativ elaborat de CSM.

Voi solicita CSM modificarea regulamentelor și hotărârilor adoptate, în cazul în care necesitatea modificării acestora va rezulta din semnalele primite din teritoriu, de la judecători, personalul auxiliar.

5. CSM în relații cu Institutul Național al Justiției.

Este îmbucurător faptul că în prezent INJ aplică o modalitate foarte bună de a acorda posibilitate judecătorilor să-și selecteze și să participe la seminarele, cu

tematicile pe care-i interesează, fiind anunțați despre perioada seminarelor într-un termen rezonabil.

În contextul uniformizării practicii judiciare, ca element obligatoriu pentru realizarea principiului securității rapoartelor juridice, a-și insista ca INJ să recruteze în calitate de formatori mai mulți judecători de la CSJ, în materie civilă și penală, cu care să organizeze seminare, cel puțin de 4 ori în an, pentru a aduce la cunoștința tuturor judecătorilor despre problemele de drept apărute în practica judiciară și soluționarea lor la nivelul CSJ, seminare la care judecătorii să aibă posibilitate să pună în discuție aplicarea normelor de drept material și procesual, în situații mai complicate.

6. Elaborarea unei strategii pentru creșterea gradului de credibilitate al justiției.

Voi pune în discuția CSM necesitatea elaborării unei strategii și plan de acțiuni în scopul ridicării gradului de credibilitate în actul justiției și atenuarea percepției negative asupra sistemului judiciar la nivelul publicului larg.

Aceasta ar putea viza, organizarea campaniilor de informare privind modul de funcționare a sistemului judecătoresc, pentru educarea juridică a cetățenilor, reacționarea promptă față de eventualele imixțiuni din partea celorlalte puteri ale statului, pentru a se asigura un echilibru cu aceste puteri.

În viziunea mea, CSM este organul care trebuie să colaboreze activ cu reprezentanții mass-media și să-i ajute să-și prezinte opiniile într-o manieră echilibrată, să fie nepărtinitori, să înțeleagă realitatea juridică, să evite generalizări care transmit mesajul deformat.

În calitatea mea de membru CSM, aș pleda pentru încheierea unui acord de colaborare cu Consiliul Coordonator al Audiovizualului, precum și cu alte instituții, organizații, din domeniul respectiv, sarcina de bază a cărora este de a asigura o piață a audiovizualului bazată pe responsabilitate față de public, în care să fie respectate principiile de comunicare audiovizuală, să fie garantată libertatea de exprimare, principiile pluralismului de opinii și idei, pentru conlucrare în scopul informării corecte a publicului, protejării demnității umane, a dreptului la propria imagine, consolidării independenței justiției, educării publicului cu privire la rolul și importanța activității sistemului judecătoresc, precum a îmbunătățirii imaginii justiției.

Pentru judecătorul care depune eforturi și multă tenacitate în activitatea de înfăptuire a justiției, este greu să activeze când nivelul de credibilitate în actul justiției este foarte jos.

De aceea, în calitatea mea de membru CSM, o să pledez pentru ca solicitările de verificare a sesizărilor CSM privind furnizarea datelor nereale de către un post de televiziune, de radio, să fie verificate cu celeritate, cu

asigurarea transmiterii către public a informațiilor corecte și complete prin exercitarea dreptului la rectificare sau a dreptului la replică.

Având în vedere volumul de lucru al judecătorilor, aş pleda pentru ca CSM, întru realizarea rolului său de garant al independenței justiției, să încheie un acord de colaborare cu Uniunea Avocaților din RM privind acordarea asistenței gratuite judecătorilor care declanșează acțiuni în justiție privind reputația profesională, ca urmare a exercitării profesiei.

Membrii CSM, prin activitatea lor ireproșabilă, ar trebui să transmită întregii societăți mesajul că atentarea nejustificată la autoritatea judecătorească duce la slăbirea sistemului și la apariția unor manifestări periculoase într-un stat. Sistemului judecătoresc trebuie să i se acorde încredere ca să funcționeze în regim normal, iar deficiențele să fie tratate ca excepții.

13.09.2017

